

LBRIS

We know
books

Alexandru
MACEDONSKI

Poezii

Ediție îngrijită de Lucia ȚURCANU

POLISALM

Cuprins

<i>PRIMA VERBA</i> (1872).....	5
Sunetele bătăliei	5
<i>POEZII</i> (1882).....	6
Ecourile nopții.....	6
Noaptea de aprilie.....	9
Noaptea de septembrie.....	12
Noaptea de iunie	15
Hinov	19
Înmormântarea și toate sunetele clopotului	21
Lupta și toate sunetele ei.....	22
<i>EXCELSIOR</i> (1895)	23
Guzlă.....	23
Valțul rozelor.....	24
Excelsior	25
Stepa.....	26
Cu morții.....	30
Vis de mai	32
Psalmi moderni.....	34
Noaptea de noiembrie	40
În Archangel.....	52
Cântec	53
Porunci verlaineene.....	54
La bestii	55

Noaptea de mai	56
Orchestrare	60
Noaptea de martie	61
Zori roze.....	64
Banchet la curte	65
Prietenie apusă	66
Vaporul morții	68
Pe balta clară.....	70
Noaptea de februarie	71
Pe un album.....	79
În noapte	80
În atelier.....	81
Noaptea de ianuarie	82
<i>Homo sum</i>	86
Fântâna.....	87
Moise.....	88
Epigraf	89
Ospățul lui Pentaur.....	90
Neron	94
Stuful de liliac.....	95
În arcanе de pădure.....	96
Pădurea.....	97
Amorul	100
Ursitoarele.....	101
Între frunze.....	102
Epigraf	103
Faunul.....	104
Noaptea neagră	105
Când aripi... ..	106
Noaptea de iulie	107
Răzmeșița morților	109
Noaptea albă	110

Visul fatal.....	111
Cântecul și poetul.....	112
Către viitorime.....	113
Țara tainică.....	115
<i>FLORI SACRE</i> (1912).....	117
Noaptea de decembrie.....	117
Vasul.....	126
Mai.....	127
Imn la Satan.....	128
Corabia.....	130
Cântecul ploaiei.....	131
Rimele cântă pe harpă.....	132
Năluca unei nopți.....	133
<i>POEMA RONDELURILOR</i> (1927).....	135
<i>Rondelurile pribege</i>	135
Rondelul lucrurilor.....	135
Rondelul orașului mic.....	136
Rondelul de aur.....	137
Rondelul luni.....	138
Rondelul crinilor.....	139
Rondelul țiganilor.....	140
Rondelul cercetașilor.....	141
Rondelul plecării.....	142
Rondelul orașului din Indii.....	143
Rondelul morii.....	144
Rondelul contemporanilor.....	145
Rondelul meu.....	146
<i>Rondelurile celor patru vânturi</i>	147
Rondelul cupei de Murano.....	147
Rondelul privighetoarei.....	148

Rondelul trecutului	149
Rondelul oglindei.....	150
Rondelul domniței.....	151
Rondelul orașului de altădată	152
Rondelul orelor.....	153
Rondelul ajungerii la cer.....	154
Rondelul ctitorilor	155
Rondelul coroanelor nepieritoare	156
<i>Rondelurile rozelor.....</i>	<i>157</i>
Rondelul rozelor ce mor	157
Rondelul lui Saadi.....	158
Rondelul rozelor din Cișmigiu	159
Rondelul marilor roze	160
Rondelul beat de roze.....	161
Rondelul cascadelor de roze.....	162
Rondelul privighetorii între roze	163
Rondelul rozelor de august	164
Rondelul rozei ce înflorește	165
Rondelul lui Saadi ieșind dintre roze.....	166
<i>Rondelurile rozelor de azi și de ieri.....</i>	<i>167</i>
Rondelul rozelor de azi și de ieri	167
Rondelul nopții argintate	168
<i>Rondelurile Senei.....</i>	<i>169</i>
Rondelul înecaților	169
Rondelul florilor de lună	170
Rondelul Parisului iad.....	171
Rondelul dezastrului mondial.....	172
Rondelul uriașului	173
Rondelul sfârșitului	174
<i>Rondelurile de porțelan.....</i>	<i>175</i>
Rondelul lui Tsing-Ly-Tsi.....	175
Rondelul podului de Onix.....	176

Rondelul pagodei	177
Rondelul apei din ograda japonezului	178
Rondelul Muzmeiei	179
Rondelul opiumului	180
Rondelul Mării Japoneze	181
Rondelul crizantemei	182
Rondelul Ioshiwarei.....	183
Rondelul chinezilor din Paris	184
Epigraf final.....	185
 <i>DIN PERIODICE</i>	 186
Noaptea de august	186

Sunetele bătăliei

Bomba detună

Precum în furtună

Tună!

Sabia lovește

Omul răcnește,

Gloanțele

Sfârșie

Văjăie

Bombele!

Tunul detună

Precum în furtună

Tună!

Ecourile nopții

Inima-mi ce se îmbată,
 Bată,
Bată căci beat de amor,
 Mor!

Pe brațe-mi iată se-nclină
 Lină,
Viața să-mi ceară i-aș da,
 Da!

Afară e nori, furtună,
 Tună!
În casă, pace și trai,
 Rai!

Cu buzele-n foc bruite,
 Unite,
Nu mai formăm amândoi
 Doi!

Ca șerpi de flăcări, plăvițe
 Vițe
Din păru-i, m-ard, mă omor,
 Mor!

Piatra subt care-oi zăcea,
Ea!

Ah! jalea mea e adâncă,
Încă
N-am viețuit și disper,
Pier!

Dar ea, săruturi o mie,
Mie
Îmi dă ș-astfel redeviu
Viu!...

Atunci privirea-mi revarsă,
Arsă
De al plăcerii pojar,
Jar!

Iar luna întunecată
Cată
La noi, printre, nori umblând,
Blând!

Și-n nori când dânsa dispere,
Pare
În umbră sânu-i rozalb,
Alb!

Prin piept ca un ascuțit
Cuțit!

Că-n lume asemănare
N-are
Dând lumii ocol împrejur,
Jur!

Sprâncene vin să se-mbine
Bine,
Umbrind pe feți de ninsori,
Sori!

Chipu-i într-una, plăcere,
Cere!
Dulcile-i vorbe ce-ncântă,
Cântă!

Adio zile amare!...
Mare
Făcu fericirea mea,
Ea!

Acel ce-amorul desminte,
Minte!
La noi, cu farmeci divine,
Vine!

Amorul crezut o poveste,
Este!
Iată-l în inimă-mi chiar,
Iar!

Mai ții oare încă minte noaptea-n care ne-am iubit?...
 Un moment! Și-n el o viață de un secol am trăit!
 Pentru tine ce-am fost însă? Tot ce-ai fost și pentru mine.
 Un capriciu de o clipă pe-ale inimei ruine!
 Iată tot. Fără-ndoială, noaptea, c-o vei fi uitat
 Și te miri de întrebare precum însumi sunt mirat;
 Unul ș-altul, de atuncea, multe nopți avem de-acele
 Ca să ne-amintim de toate, este foarte-adevărat!
 Dar secretul întrebării, cunoscut inimei mele,
 Nu e-al meu să-l dau pe față, și-ți rămâne a ghici
 Pentru ce aceste vorbe vin pe buze-a-mi rătăci:
 „Mai ții oare încă minte noaptea-n care ne-am iubit?...
 Un moment!... Și-n el o viață de un secol am trăit!”

Eram tineri deopotrivă, visători ca Poezia,
 Grațioși ca Tinerețea, dulci ca două sărutări
 Care-aprind pe buze rumeni ale dragostii-mbătări!
 Tu în arte, eu în versuri, ne-ncepuserăm solia,
 Viitoru-n față noastră surâdea, și între noi
 Sta capriciul molatic; iar deschis pentru-amândoi
 Se afla Musset pe masă. Mai ții minte, spune-mi oare,
 Frazele armonioase din poema-ncântătoare,
 Când perdelele alcovei tresăreau? Când Rolla mut,
 În beția cea din urmă sta, cu sufletu-i pierdut!
 Marion, pe-ale lui brațe, o copilă! cumpărată
 Pe preț d-aur, de la mă-sa se zbătea nevinovată!...
 O! De ce n-am fost cu Rolla și ca el să fi făcut
 A-mi fi noaptea cea din urmă noaptea ce-am păstrat
 în minte?...

Câte suferințe astfel nu mi-aș fi crutat, și cât
 N-aș dormi acum de bine printre mutele morminte,
 Unde scapi de scârba lumei și de-al traiului urât!

Spune-mi, draga mea... Mă iartă că era să-ți zic pe nume!...
 Poți să fii cu o femeie, dar de ești un om de lume,
 Trebuie după aceea „doamnă” ca să-i zici, și eu,
 Care fac din lume parte, ca un om cu manieră,
 Pot să sar pe ici, pe colo, câte-un gard din drumul meu...
 Însăși le-ai sărit adesea... Să sar însă-o barieră...
 Nu e-n gustul dumitale și nu poate fi-ntr-al meu!...
 Doamna mea, dar. Mai ții minte?... Eu nu uit nimic... încât
 Focul ce ardea în sobă parcă-l văd. Tușeai p-atunce
 Și credeai că Moartea, grabnic, are-n groapă să te-arunce:
 Ea luă amorul nostru și se mulțumi pe-atât!
 Este-adevărat, desigur: Nu făcusem jurăminte
 Ca să ne iubim o viață cum se face-obicinuit!
 Un capriciu de o noapte are altfel de cuvinte
 Și, cu toate-aceste, o clipă cât un secol ne-am iubit!
 Luna nu era în ceruri ca s-o am de mărturie,
 Și-nchizându-și somnoroase ochii lor pătrunzători,
 Stelele nenumărate de pe bolta azurie
 Dormeau duse prin văzduhuri sub o grea manta de nori!
 Ușa chiar era-ncuiată. Iar pe ulița deșertă
 Câțiva nătărăi de frunte se luaseră la ceartă,
 Atrăgând de la fereastră pe un curios gardist,
 Care, strâns la cataramă, în mondiru-i de cazarmă,
 Dup-o lungă sărutare, auzise-n casă larmă...
 Precum vezi, n-am nici un martor, și e lucru foarte trist!...
 Lemnele trozneau sub flăcări și se-ncovoiau în două,
 Însă în cenușă mută de atunci s-au prefăcut.
 Că de-ar ști ca să vorbească, revenind la viața nouă,
 Multe-ar mai putea să spună ele, care ne-au văzut!

A! de n-ai uita nimica din momentele trecute,
Dacă noaptea de aprilie ți-a rămas în suvenir,
Vino, vom sorbi din cupa fericirilor pierdute.
Zilele vor curge line dupe-al noptilor delir!
Sunt atât de tânăr încă, inima mi-e-atât de plină,
Buzele-mi șoptind un nume, după dragoste suspină!
E ciudat, fără-ndoială, – că sunt ani întregi de zile –
Să-mi reamintesc de-o noapte printre nopțile de-aprilie,
Și cu gândul dus la tine, visător, să mă trezesc
Cu o patimă în suflet și în inimă cu-n nume
Ca să-mi fluture pe buze și să-mi spuie că iubesc!
E ciudat, și n-am ce zice, dar ciudat așa cum este,
Face parte integrantă din a dragostei poveste:
Inima este-o enigmă și iubirea un mister,
Le urmez, și iată totul: să le înțeleg nu cer!
De e scris însă departe unde te-află-acuma, doamnă,
Să uiți nopțile de-aprilie pentru nopțile de toamnă
Și să râzi de-aceste versuri ale sufletului meu,
Uită-le, dar lasă-mi dreptul ca să nu le uit și eu,
Și să-mi zic ca mângâiere pentr-o patimă adâncă
„Mai ții oare încă minte noaptea-n care ne-am iubit?
O mai ții tu minte încă?...
Într-o clipă trecătoare cât un secol am trăit?”

(La muză)

Atunci când după zile de lungă așteptare
Îmi apăruși deodată zâmbind, sufletul meu,
Crezui că ești un înger, de pace și scăpare,
Trimis să mă reîntorcă la bunul Dumnezeu.

Tu nu erai un înger, cerească nălucire,
Dar cugetu-mi atuncea la pace se-nvoi...
Ți-am dat a me junie, mi-ai dat a ta iubire
Și scepticul îndată de cer nu se-ndoi!

Mi-ai zis: Poetul are o misiune sfântă...
El trebuie să creadă și n-am mai cercetat.
Poetul e o harpă: nu cugetă, ci cântă
Chiar el nu se-nțelege, dar este ascultat!

Prin lumile luminei se-ntrari pă să zboare
Și-n urma sa deșiră frumoși mărgăritari,
Pământu-n depărtare îl lasă sub picioare
Și-mbrățișează totul cu aripele-i mari!

Și m-am suit atuncea în cerurile mute,
Și cerurile mute atuncea mi-au vorbit,
Eternul în tot locul vibra pe întrecute,
Iubită nălucire, de ce m-ai părăsit?

În sufletu-mi de tânăr era-ntuneric mare,
Eram ca și o barcă lipsită de cârmaci,
Veniși, făcuși lumină! Suflași, și c-o suflare
Făcuși să-ntindă pânze vâslaşul nedibaci!

Prin funii, făcuși vântul să treacă-n armonie,
 Și fiecare notă zbura pe câte-un val,
 Priveam... și fermecată, cereasca Poezie
 Îmi surâdea voioasă șezând pe-un verde mal!

În jurul bărcii mele, un stol de nereide
 Venea ca să se joace cu părul râurând,
 Aș fi putut chiar cerul atuncea a-l desfide,
 Cu cerul eram însă, și cerul mi-era blând!

Zâmbeam la orice rază venea să mă mângâie,
 Eram senin și vesel și Orient și-Apus,
 Și sufletu-mi întocmai ca fumul de tămâie
 Pe-o notă de armonie se ridica în sus!

Furtuna de atuncea gemu trecând pe mare,
 Catartele de trăsnet cu zgomot s-au zdrobit...
 În voia soartei mele lovind cu nendurare,
 Cerească nălucire, de ce m-ai părăsit?

M-a dus desigur vântul la maluri și pe mine,
 Dar inima din pieptu-mi de stânci s-a sfâșiat,
 Și nu mai cred acuma în rău, și nici în bine...
 În portul disperării furtuna m-a băgat!

În lume de-am fost, însă, ursit de-o crudă soartă,
 Să am sfârșitu-acesta, de-aș face orișice,
 Mai bine ar fi fost poate să-mi lași simțirea moartă...
 Când poți vorbi cu vorba, cu inima de ce?

Ai dat tu oare viață la inima-mi copilă
 Spre a putea mai bine să sufere-ntr-o zi,

La nimenea să n-afle nici crezământ, nici milă,
Și-n van de suferințe să-ncerc a o păzi?

I-ai dat tu oare viață, dintr-însa spre a face
Femeia cea de uliți ce n-are vrun secret,
Prostituata vilă, ce plânge pentru-a place,
Bacanta despletită l-al traiului banchet?

Și facla unor gânduri atâta de funebre,
Pe loc ce se aprinse de ce să n-o fi stins?
Căci lacrimile-aceste, de-ar rămânea celebre,
Și tot era mai bine în groapa rece-ntins!

Încai de-aveam pe lume vreo altfel de menire,
Încai de-aș putea zice și eu că am trăit!
Dar nu; n-am trăit încă, și-n scurta-mi viețuire,
Abia mi-e dat a zice, atâta: „Am iubit!”

O! Muză, vezi acuma cum viața mă doboară!
O! Muză ai fost crudă favoarea ta să-mi dai!
Ai zâmbet de sirenă și sărutări ce-omoară,
Pe când, nici imortale de-ajuns, pentru morți n-ai.

Musset a cugetat-o, sorbind a ei răcoare
 Și stelele de aur din cerul luminos,
 Și tainica natură în falnica-i splendoare,
 Și tot ce se-ntrevede în haos, sus și jos,
 Și tot ce este-n suflet ca sfântă inspirație,
 Și tot ce este-n creier ca vis sau cugetare,
 Și tot ce este-n inimi ca patimi ori simțiri,
 Pe când, pe rând, venită cu dulci însuflețiri
 S-alunece pe harpă-i, încet, ca o suflare
 Ce-mprăștie prin aer parfum de trandafiri;
 Musset a cugetat-o, dar el n-a scris-o. Oare
 Voi-va astăzi Muza din ceruri să coboare,
 În mantia-i eternă de aur și de-azur,
 Și tocmai de la Sena, ce curge maiestoașă,
 La Dâmbovița noastră, îngustă și tinoasă,
 Să facă să revibre divinul ei murmur?

Și noi avem desigur un cer curat și-albastru
 Și inime voioase și inime-n dezastru,
 Și noi avem în aer parfum și melodii;
 Avem pe Heliade; Alecsandri, un astru;
 Avem Bolintienii, cu sfinte rapsodii;
 Avem Depărățenii, precum și Franța soră,
 Avut-atâtea genii apuse-n auroră,
 Dar ce n-avem, desigur, sunt suflete să salte,
 Sunt limbi ca să vorbească cu vocile înalte,
 De-aceea care cântă și mor necunoscuți,
 Pierduți pentru-omenire și țara lor, pierduți!

A! Tu plângeai amarnic, poete al durerei,
 Atunci când a ta voce invidii provoca,
 Dar tu aveai cu tine lăstarele puterei,
 Căci mândra tinerețe mereu te invoca.
 Cu tine n-aveai tronul, indiferent la toate:
 Un Ludovic cel mare în Franța nu domnea;
 Dar tu aveai aceea ce nimeni n-are poate:
 Amici care să plângă când sufletu-ți plângea!
 Femeia răspunsese la amicitia ta,
 Și cântecele tale zburau la nemurire,
 Și nimeni nu le uită și nu le va uita!

Tu n-ai murit de foame în trista ta cădere,
 Și n-ai văzut în lacrimi pe mumă-ta-n durere,
 Prin cântecele tale născuți neatârnat,
 Și Muza ta duioasă poet te-a consacrat,
 Dar ca totdeauna nu zice: „Mergi, poete,
 Să fii numai ca martor l-a zilelor banchete
 Și-o viață dureroasă în lume să târăști”...
 Iar când voia să fie de lauri coronată,
 În taină să se-ncline pe fruntea-ți inspirată,
 Puteai în candelabre s-aprinzi ca s-o primești,
 Făclii nenumărate, sub care să pălești,
 Cu tâmpla rezemată de mâini, o-ntreagă noapte,
 Și până despre ziuă s-ascuți ale ei șoapte,
 Și-apoi s-adormi de somnul ființelor cerești!

Puteai, după voință, s-alergi în lumea mare,
 Venetia să-ți cânte o dulce inspirație,
 Prin sălile dogale voios să rătăcești,
 Să zbori până la Lido în neagra ta gondola,
 Cu fruntea luminată de-o sfântă-aureolă.
 Și, plin de o iubire eternă, să iubești!

Să-ți pierzi orice iluzii, ș-amorul să-ți rămâie,
 Spre cer ca să se-nalțe ca fumul de tămâie,
 Și-n nopți melodioase de august ori de mai,
 Nou înger, pe-aripi late, să zbori până la rai!

Puteai lângă Rachela, cu inimă deșartă,
 Dar nobilă prin suflet și nobilă prin artă,
 Să uiți a ta durere și vocea să-i ascuți,
 Și mult mai sus de secol, râzând de calomnie,
 Să te ridici deodată pe brațe de adulți,
 Vărsând în a ta urmă torente de-armonie,
 La care să se-nchine dușmanii cât de mulți!
 Puteai, râzând de versuri la front aliniate,
 Să țezi o nouă pânză de rime zdruncinate,
 Și-ntr-însa să amesteci real cu ideal,
 Făcând pe a ta Muză în clipă să creeze
 Taverna-n care vinul să curgă ca un val,
 Alături cu palatul în care să viseze
 În mijlocul orgiei vr-un nou Sardanapal!

Pe Malibran, în care vibra melodioasă,
 A îngerilor voce din doma radioasă,
 Puteai s-o faci celebră, cântând pe-al ei mormânt.
 Și-n Rolla, de la ceruri, să cazi pân'la pământ.
 Iar fata să-și deșire cu mâna ei roz-albă
 Monedele de aur cuprinse într-o salbă,
 Și dându-le lui Rolla, acelui desfrânat,
 Să-i zică: „Ia-le, du-te, și joacă-le, căci, poate,
 Norocul să se schimbe precum se schimbă toate!”
 Dar Rolla să-și golească paharu-nveninat,
 Să-și dea a lui suflare cu ziua ce se-ngână,
 Și înger, ca și demon, prin nume să rămână!

Sublim poet, ca mine tu n-ai trăit în lume,
Să simți indiferența cum vine să sugrume
Din inimile noastre, cerescul sântimânt,
Ce sparge închisoarea-i de humă, ca să zboare
Spre tot ce este rază, scânteii, parfum, splendoare,
Spre tot ce se ridică în cer de pe pământ!
Ai suferit, desigur, dar niciodată încă,
Oriunde te conduse destinul tău incert,
Tu n-ai murit de foame, ca palidul Gilbert,
Și patria-ți, – ingrată fiind, – ți-a zis: „Mănâncă!”
Cântași, cu toate-acestea, un imn de-amărăciune,
Sarcasmele rânjite pe buze-ți se-ntâlnesc,
Dar spune-mi oare-atuncea, izvor de goliciune,
Ce trebuie să facă acei ce flămânzesc?
Când iunie surâde, cu nopțile-nstelate,
Să cânte sau să moară, când tu și n-ai cântat?
Să plângă sau să râdă, cu buze descleștate,
Când ție și condeiul din mână ți-a picat?
Să cânte?... Pentru cine?... Să moară?... Pentru cine?...
Și cine știe, oare, în moarte de e bine?...
Să plângă?... însă plânsul provoacă râsul azi...
Pe cât ai să verși lacrimi, pe-atâta ai să cazii!
Să râdă?... Dar tot omul o rană are-ntr-însul...
Să râdă însă! Râsul provoacă singur plânsul!